

ACC. N:R M. 13026:1-2.

Landskap: Öland

Upptecknare: Fritz Carlsson, Alby Skärkö

Härad: Mönklaby

Berättare: " " "

Socken: Hutterstad

Berättarens yrke: nämndman, f. d. hemägare

Uppteckningsår: 1953

Född år 1881 i Hemåsa

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lilla jul och lille julafton. s. 1-2. Lu F 47.

Lilla Jul och Lille julafton.

1. På olika trakter har man på olika dagar använt benämningarna lilla jul och lille julafton. Vilka dagar har man i Eder trakt kallat så.
2. Firades lilla jul på något särskilt sätt?
3. Förekom det att man gav varandra gåvor vid lilla jul?
4. Har Lucia på något sätt firats i Eder trakt? Klädde man ut sig på något särskilt sätt? Känner Ni till uttrycken "lussegubbar" eller "lussegetter"?
5. När infördes i Eder trakt Luciaseden med den vitklädda flickan med ljus i håret? När såg Ni en Luciabrud första gången?
6. Hur firades Lucia förr i tiden innan man klädde till Lucia-brud?
7. Har det i Er trakt varit vanligt att äta tidig frukost på Luciadagens morgon? Har man några särskilda talesätt eller sedvänjor i sammanhang härmed?
8. Förekom det att man bjöd på Lussibiten? Vad menade man därmed?
9. Brukade man slakta julgrisen på Luciadagen - eller brukade den slaktas på en annan bestämd dag. Fanns det några bestämda tider i samband med julslakten. Skulle slaktaren eller andra medhjälpare ha någon bestämd traktering - eller skulle de få något av slaktmaten med sig hem?
10. Har man i Eder trakt använt uttrycket "svinottan" och vad menade man därmed?
11. Brukade Lucia bjuda på Luciakattor? När infördes seden att baka lussekattor? Vilken form och storlek hade de?
12. Har man firat kyndelsmässan i Eder trakt? Gör man det fortfarande - eller har seden bortlagts - i så fall när?
13. Hur firade man Kyndelsmässan?
14. Har Ni hört talas om att man gav varandra gåvor vid Kyndelsmässan?
15. Har man använt uttrycket Benraskesöndag i Eder trakt? Vilken dag kallades så - och varför fick dagen detta namn?
16. Vilken dag ansåg man att julen tog slut? Och vilka sedvänjor hade man därvid?

Lilla Jul och Lilla Julafton

- 1) Lilla julafton kallades kvällen före Tjugoåradagen.
- 2) och firades med bräddkaka ätning 3) Kij
- 4) Luciafirandet började här omkring 1915. Man bakade kakor som kallades "Lucekakor" 5) omkring år 1915. Förste brud jag såg, var år 1940. Firat som en flicka med en ljus i handen, och sjöng Sancta Lucia, samt bjöd på smörgåsar. 7) Kij. 8) Kij. 9) Julgrisen slaktades i på någon bestämd dag. Slaktaren bjöds på "slaktesuppen" som nästan av slaktaren med sig hem.
- 10) "Styckti" "Loivotan" var här mycket vanligt, och användes under tunderom åren. Om en person är tidigt uppe, sådes det att han var uppe i "Loivotan" Detta kommer sig i skriften av att när jullocken för ätades, man alltid var uppe tidigare än sjöst. för att vara färdiga tidigt dagen.
- 11) Lucekakor formades på så sätt, att man rullade ut 2-3 långa degbitar, 4 centimeter långa, och av

Luf. 47

1

en fingers tjocklek. Dessa ledes kryss varefter de
trunnades i tvän varandra. En liten russin präcerades
i varje av de fyra rummen. De hade ungefär samma
stärlek som vanliga vetebrödskekor. 2/14 Gudstjänsten
har ej firats här. Uttrycket "Barnaskensdag" har jag
ändring hört. 15) Fjundende dag Knut, till julen
slut. Tvän innan kommes till julen. Så
skulle julgranen prunders. Det ordnades efter
med dags gilla. Det ordades att man skulle ut
julen. Alla julpyntader togs ned från tak
och väggar.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.